

Latvijas Antidopinga
birojs

PATIESS
SPORTS

IETEIKUMI SPORTA ORGANIZĀCIJĀM

EFEKTĪVAI IESAISTEI ANTIDOPINGA

PROFILAKSĒ

Rīga 2021

VAI JŪS NOLIEGTU DOPINGA GRAUJOŠO IETEKMI UZ SPORTA GARU, KĀ ABSOLŪTU PRETSTATU PATIESAM SPORTISKAJAM SNIEGUMAM?

Ar šādu jautājumu mēs vēlamies uzsākt sarunu ar ikkatru sporta organizāciju, runājot par dopinga ietekmi uz sportu un sporta organizāciju lomu dopinga ietekmes mazināšanā.

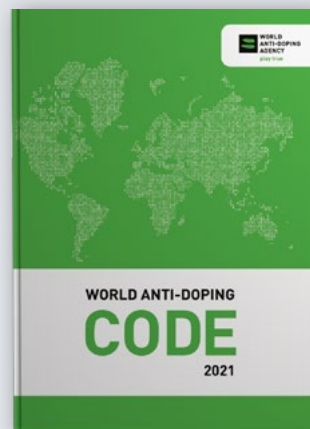

Latvijas sportā ir nepieciešams atbalstīt izglītības un informēšanas kampaņu iniciatīvas. Uzsvērt pozitīvu attieksmi pret sportu bez dopinga vielām. Rādīt piemēru par patiesu un godīgu uzvaru ikvienās Latvijā notiekošajās starptautiskajās, valsts līmeņa vai pašvaldību rīkotajās sporta sacensībās vai pasākumos.

Latvijas Antidopinga birojs (turpmāk – **Birojs**) apzinās savu lomu ne vien dopinga seku novēršanā, bet arī preventīvo pasākumu īstenošanā. Papildus mērķtiecīgai testēšanai, kopā ar Jums, sporta organizācijām, tā ietver arī sabiedrības informēšanu.

Biroja izstrādātie ieteikumi efektīvai Jūsu, sporta organizāciju iesaistei antidopinga profilaksē balstās uz Nacionālajiem Antidopinga noteikumiem un Biroja izstrādāto Izglītības programmu, kas:

- ▶ vienkāršo un sistematizē izglītības pieeju;
- ▶ balstīta uz Biroja darbības Stratēģiju 2020 – 2022. gadam;
- ▶ pamatota zinātniskajā literatūrā un Latvijā veikto pētījumu rezultātos;
- ▶ pielāgojas un papildina **Pasaules Antidopinga kodeksa** (turpmāk – **Kodekss**) jauno Starptautisko Izglītības standartu, kas stājies spēkā ar 2021. gadu 1. janvāri, kā arī Izglītības Standarta vadlīnijās (ISE Guidelines) ieteikumiem.

Attēls: Pasaules Antidopinga kodekss

Ieteikumi ir vērsti uz dopinga/sportā aizliegto vielu lietošanas gadījumu, kā arī sportistu un sporta darbinieku antidopinga noteikumu pārkāpumu skaita mazināšanu. Ieteikumu pielietošana praksē ļauj izvairīties no nejausiem antidopinga pārkāpumiem, palielinot sporta organizāciju efektivitāti, iesaistoties procesa realizācijā.

Saskaņā ar Sporta likumu sporta organizācijām savā darbībā ir jāievēro antidopinga konvenciju prasības, kas nosaka veikt antidopinga izglītošanas un profilakses darbības ar mērķi saglabāt un aizstāvēt sporta integritāti.

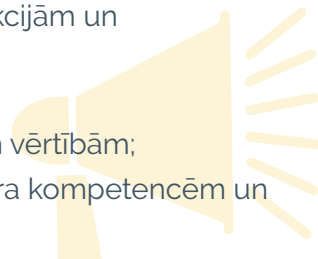
Ieteikumi sniedz vienkāršu pārskatu par to, kādas darbības veicamas, lai izglītotu sportistus, sporta darbiniekus un sporta amatpersonas par antidopinga jautājumiem. Šīs aktivitātes sporta organizācijas var veikt, gan patstāvīgi, gan sadarbojoties ar Biroju.

Būtiski izcelt, ka izglītības saturs jābalsta uz vērtībām sportā. Ikvienā informatīvajā pasākumā, sarunās ar sportistiem vai vecākiem jāuzsver darbības, kas pasargā sportu no dopinga un tā sekām, kā arī sekmē "sportisko garu". Abi šie elementi pasargā sporta integritāti.

Jums, sporta organizācijām, ir būtiska loma iesaistīties dopinga mazināšanā, kas apdraud sporta veida integritāti, kā arī uzticību skatītāju un līdzjutēju vidū.

Veicot treneru, sporta darbinieku, viedokļu līderu, patiesa sporta vēstnešu un citu iesaistīto personu informēšanu vai izglītošanu ir jārūnā par:

- ▶ sportistu un sporta darbinieku funkcijām un pienākumiem;
- ▶ aizliegto vielu un metožu sarakstu;
- ▶ sportā gūstamām un realizējamām vērtībām;
- ▶ citiem jautājumiem atbilstoši lektora kompetencēm un auditorijas vēlmēm;
- ▶ papildus apskatāmi jautājumi minēti Kodeksa 18. pantā.

Antidopinga aktivitātēm nav jābūt fokusētām tikai uz augstu sasniegumu vai izlases sportu, fokuss jāliek uz bērniem un jauniešiem.

Izglītošanai un informatīviem pasākumiem, ko organizē sporta federācija vai sporta organizācija, jānodrošina vienlīdzīgi apstākļi visiem sportā un fiziskajās aktivitātēs iesaistītajiem dalībniekiem.

Realizējot izglītošanas vai informēšanas pasākumu (lekciju, semināru, ārā pasākumu) nepieciešams uzsvērt sporta integritātes nozīmīgumu un iepazīstināt auditoriju ar antidopinga programmas nolūku t.i.

1. Saglabāt sporta patieso vērtību - sportisko garu;
2. Aizsargāt sportistu pamattiesības piedalīties sportā, kurā netiek lietots dopings;
3. Veicināt sportistu veselību, godīgumu un vienlīdzību;
4. Sabiedrībai ir tiesības redzēt, tādu sportu un fiziskās aktivitātes, kurās netiek lietotas sportā aizliegtās vielas/ dopings.

Vienlaikus iesaistei izglītošanas darbā, Birojs aicina sporta organizācijas arī sadarboties testēšanas jautājumos, ņemot vērā Kodeksā ietverto mērķtiecīgo pārbaužu būtību, dopinga kontroļu veikšana ir viens no antidopinga sistēmas pamatelementiem. Birojs dopinga kontroles veic sporta veidos, kas atbilst augsta riska sportam, kas Latvijā ir augsti attīstīti, populāri un kuros ir augsti rezultāti un senas tradīcijas. Tāpat uzmanība tiek pievērsta arī tautas sportam, testēšanu un preventīvās funkcijas īstenojot arī sportā, ko mēdz dēvēt par amatieru vai vaļasprieka līmenī īstenotām aktivitātēm.

“Education is the most powerful weapon which you can use to change the world.”

- Nelson Mandela

“Izglītība ir visspēcīgākais ierocis, ko varat izmantot, lai mainītu pasauli.” Nelsona Mandela

IZGLĪTĪBAS PASĀKUMU MĒRĶIS UN UZDEVUMI

Antidopinga izglītības pasākumu mērķis atbilstoši Kodeksam ir veicināt sportisko garu, lai veidotu tādu vidi, kas īpaši sekmē sportu bez dopinga, kā arī pozitīvi un ilgstoši ietekmē sportistu un citu personu izvēli uz veselīgo dzīvi.

Izglītības pasākumu laikā īpaši uzsverama un mācāma ētiska rīcība, ētiska izvēle, sporta vērtības – sporta integritāte.

Esošas Pasaules Antidopinga aģentūras vadlīnijas un rekomendācijas nosaka, ka izglītībai jābalstās uz sabiedrības vērtībām, kas ir orientētas uz sportista personību, palīdzēt jauniešiem pieņemt pareizus, uz veselīgu dzīvesveidu orientētus lēmumus, kā arī visaptverošu pieeju izglītošanas procesam, iesaistot lekcijas un semināru dalībniekus

godīgas spēles morālē, t.i. ētiskie argumenti, kas balstītās uz sportisko garu un olimpiskām vērtībām ir pamats sporta noteikumiem un tradīcijām.

Jāuzsver, ka Kodekss¹ nosaka parakstītāju funkciju un pienākumus, līdz ar to katras sporta veida federācijas pienākums ir apzināt dopinga aktualitātes un aktivitātes savā sporta veidā, veicinot sportistu un sporta darbinieku aktīvu līdzdalību izglītības programmās.

Vienlaikus Kodekss arī nosaka, ka sporta veida federāciju pārstāvju uzdevums ir izglītēt federācijas biedrus antidopinga jautājumos, nepieciešamības gadījumā komunicējot ar Biroju.

Birojs informē, ka **bezmaksas** (valsts apmaksātie) izglītojošie pasākumi tiek nodrošināti visām sporta organizācijām. Svarīgi pievērst uzmanību tām organizācijām, kur ir augsts dopinga

¹ Kodekss 20. pants, 3. punkts, pieejams:

https://likumi.lv/google_search.php?cx=009844013171831310159%3Avxe2anixcfq&cof=FORID%3A11&sa=Mekl%C4%93t&num=20&lang_ui=lv&q=pasaules+antidopinga+kodekss

lietošanas risks, atbilstoši veikto kontroļu un atklātiem antidopinga noteikumu pārkāpumu rezultātiem, piemēram, spēka sporta veidi, cīņas sporta veidi un izturības sporta veidi. Šīm organizācijām jānodrošina augsts (virs

90% no biedriem) treneru un sportistu apmeklējums lekcijas un semināros. Ieliekot stingrus pamatus dopinga "zero" tolerancei un sporta integritātes ietekmējošiem faktoriem.

Informatīvajām vai izglītības programmām jācenšas veidot lēmumu pieņēmējus, tas ir,

"sportisti izvēlas būt tīri, nevis tāpēc, ka viņiem būtu bail tikt pieķertiem antidopinga pārkāpumos, bet tādēļ, ka viņos iesakņota pārliecība par ētiskajiem un morāles principiem, kā sportā, tā arī dzīvē".

IETEIKUMI SPORTA ORGANIZĀCIJĀM

Ieteikumi savā būtībā ietver tādas aktivitātes, kuras Birojs ļoti vēlas redzēt sporta organizāciju darbībā. Tās ir aktivitātes, kuras Biroja ieskatā visefektīvāk spēj īstenot pašas sporta organizācijas, ņemot vērā zināšanas par sporta veidu specifiku un sporta organizācijas komunikācijas tīklu un prakses. Tā ir savstarpējā sadarbība, kuras rezultātā, gan Birojs, gan sporta organizācijas spēj veicināt sporta integritāti, praktiski visos tās līmeņos.

- 1.** Izvietot un publicēt informāciju mājaslapā vai drukātajos materiālos informāciju par to, kas ir antidopinga noteikumu pārkāpumi, aktuālais Aizliegto vielu un metožu saraksts, jaunāko Kodeksa redakciju un citiem Pasaules Antidopinga programmas starptautiskajiem standartiem¹.
- 2.** Izvietot sporta organizāciju vai biedru mājaslapās informāciju par iespēju Latvijas Zāļu reģistrā² pārbaudīt zāles, kuras ir aizliegts lietot sportā un ir iekļautas Pasaules Antidopinga aģentūras Aizliegto vielu un metožu sarakstā.
- 3.** Sporta organizācijas mājaslapā padarīt pieejamu informāciju par iespēju iziet e-mācību programmas **ADEL** (*Anti-Doping Education and Learnig*) vietnē: <https://adel.wada-ama.org>.
- 4.** Sākot ar jaunatnes izlases sastāvu, sacensību dalībniekus mudināt iesniegt sporta organizācijai un sacensību organizatoram diplomu par pabeigtu e-mācības programmu - ADEL priekšvalsts līmeņa sportistiem (*ADEL for National-Level Athletes*). Sacensību organizatoriem atbalstīt dalībai tādos sportistus, kam ir attiecīgais diploms.
- 5.** Izstrādāt izglītojošu stratēģiju kopā ar sporta organizācijas biedriem, kas prezentē plānotus

pasākumus antidopinga un sporta integritātes jomā, šādu stratēģiju vēlams saskaņojot ar Biroju.

6. Veidot sporta organizācijai savu izglītojamo mērķauditoriju (Education Pool), piemēram, bērni un kadeti, juniori un jaunatnes sastāvs, treneri, sportistu vecāki, medicīnas personāls kā arī sporta darbinieki utt. Mērķauditoriju jāinformē balstoties uz sporta organizācijas dopinga aktualitātēm un kā preventīvs līdzeklis turpmākiem pārkāpumiem, ja ir atklāti sporta federācijā.

7. Ik gadu organizēt sporta organizāciju biedriem, treneriem, sporta darbiniekiem un sportista atbalsta personālam kvalifikācijas celšanas kursus/lekcijas/ seminārus par antidopinga tēmām un jautājumiem, kas skar sporta integritāti.

8. Katru gadu organizēt sportistiem un izlases dalībniekiem informatīvus pasākumus par antidopinga tēmām un sporta integritātes jautājumiem, veidojot un atbalstot no dopinga brīvu sportu. Lielu uzmanību veltot nepilngadīgajiem sportistiem informējot viņus par viņu tiesībām un pienākumiem, kā arī vecāku lomu un atbildību godīga un patiesa sporta veicināšanā³.

9. Vienreiz gadā pēc Biroja pieprasījuma iesniegt informāciju par paveiktajiem, veicamajiem un plānotajiem izglītības darbiem, kā arī pasākumiem.

10. Ar mērķi veikt preventīvas darbības un izvairīties no turpmākiem antidopinga noteikumu pārkāpumiem, sporta organizācijas, kuras sportistam ir konstatēts antidopinga noteikumu pārkāpums, divu mēnešu laikā pēc pārkāpuma konstatēšanas organizē izglītojošu semināru/ lekciju tās sportistiem un sporta darbiniekiem, pieaicinot Biroja pārstāvjus, kā arī informē Biroju par veiktajiem un plānotajiem pasākumiem antidopinga jomā.

11. Sekot līdz sportistu, treneru vai sporta darbinieku sankcijām, kas skar attiecīgo sportistu un to dalību sporta organizācijas pasākumos, informācija par diskvalificētiem un konstatētiem antidopinga noteikumu pārkāpumiem ir pieejama [antidopings.gov.lv](https://www.antidopings.gov.lv) mājaslapā sadaļā - Diskvalifikācijas un konstatētie antidopinga noteikumu pārkāpumi⁴, kā arī sporta organizācija tiek

¹ Normatīvie akti pieejami Biroja mājaslapā: <https://www.antidopings.gov.lv/lv/normativie-akti-un-starptautiskie-dokumenti>

² Latvijas Zāļu reģistra mājaslapa: <https://www.zva.gov.lv/zvais/zalu-registrs/>

³ Informatīvas materiāls Biroja mājaslapā (buklets par sportista un sportista atbalsta personāla pienākumiem un atbildību): <https://www.antidopings.gov.lv/lv/informativs-materials>

⁴ <https://www.antidopings.gov.lv/lv/diskvalifikācijas-un-konstatētie-antidopinga-noteikumu-parkapumi>

informēta kopā ar diskvalificēto personu, Pasaules Antidopinga aģentūru un attiecīgā sporta veida starptautisko federāciju.

12. Rūpēties, lai diskvalificēti sportisti ne- tiktu pieļauti sacensībām vai sporta pasākumiem, kā arī diskvalificēti sporta darbinieki neiesaistītos sportistu, it īpaši, bērnu un jauniešu treniņa procesā vai jebkādās citās aktivitātēs, kas saistītas ar sporta organizācijas pārstāvētajā sporta veidā.

13. Atbilstoši Kodeksam sporta organizācija nepieļauj diskvalificētu sportistu vai sporta darbinieku iesaisti sporta organizācijas darbībā, izņemot Biroja organizētas rehabilitācijas programmās.

14. Saskaņā ar Nacionālajiem Antidopinga noteikumiem sporta organizācijām sadarboties ar nacionālu antidopinga organizāciju t.i. Biroju dopinga apkarošanās jautājumus, t.sk. dopinga kontroļu veikšanā, sniedzot patiesu un savlaicīgu informāciju par plānotajiem sporta pasākumiem, sacensībām un posmiem.

15. Sadarboties un iesniegt savu redzējumu attiecībā uz pārbaudāmo sportistu reģistru (RTP), mudinot reģistrā iekļautos sportistu ievērot antidopinga noteikumus un savlaicīgi iesniegt

informāciju par savām atrašanās vietām antidopinga administrācijas un pārvaldības sistēmā (ADAMS).

16. Sadarboties dopinga kontroles procesā saskaņā ar Nacionālajiem Antidopinga noteikumiem un Starptautiskajiem Standartiem.

17. Noteikt un deleģēt atbildīgo sporta organizācijā par antidopinga un sporta integritātes jautājumiem, kā arī komunikācijai ar Biroju.

18. Izstrādāt un realizēt kopīgas antidopinga programmas, kas pasargātu sportu no destruktīvas antidopinga uzvedības un sporta integritātes ietekmējošiem jautājumiem, balstoties uz sporta veidu specifiku un pieejamiem resursiem.

19. Sporta organizācijām piedalīties konferences, forumos, izglītojošās lekcijas par antidopinga tēmām un sporta integritātes jautājumiem.

20. Papildus šajā dokumentā minētajiem darbu dopinga jomā un sporta integritātes saglabāšanā, lai veidotu dopinga pretstatu kultūru ("zero" tolerance) sportistu, treneru un sporta darbinieku starpā, apzinot sporta veida specifiku un dopinga aktualitātes tajā.

Kodeksā un Pasaules Antidopinga aģentūras Starptautiskajā Izglītības standartā noteikts, ka antidopinga organizācijas nodrošina uz vērtībām balstītu izglītību, kas ir tādas aktivitātes, kuras uzsver individuālu personīgo vērtību un principu attīstību. Tā rezultātā veidojas izglītojamā spēja pieņemt ētiskas rīcības lēmumus. Tādēļ Birojs ir izveidojis saukli Patiess Sports, ko Birojs cenšas realizēt sabiedrībā – caur vērtību audzināšanu sportā un ar sporta starpniecību sabiedrībā.

Bērniem un jauniešiem jā mācās nevis uzvarēt, bet attīstīties fiziski un garīgi, emocionāli un līdzsvaroti. Jāiemācās fokusēt uzmanību uz procesu nevis rezultātu, pilnveidojot sporta veida prasmes. Sacensības ir nevis stress, bet iespēja parādīt ko esi iemācējies un, kā pilnveidoji savas prasmes. Neapstājies un mācies!

Patiess Sports simbolizē absolūtu pretstatu dopingam sportā un ir sinonīms godīgam, īstam un cieņpilnam sportam.

Birojs tic, ka Patiess Sports palīdzēs veicināt labas vērtības sabiedrībā, nākotnē mazinās negatīvo faktoru ietekmi uz sabiedrības labklājību, vienlaikus saglabājot sporta integritāti.

Kopā sportam!

Latvijas Antidopinga biroja kontaktinformācija:

Mazā Klijānu iela 5, Rīga, Latvija, LV-1012

tālruni: +371 67226164, +371 27839800

e-pasts: antidopings@antidopings.gov.lv

web: www.antidopings.gov.lv

Facebook: [@Antidopings.gov.lv](https://www.facebook.com/Antidopings.gov.lv)